1 ĠW 4, 7-12 – ALLA HUWA MĦABBA (2)

Rev Dr Martin Micallef OFMCap

Dan l-artiklu qed jistudja 1 Ġw 4, 7-12. Fl-ewwel parti, ippubblikat fil-ħarġa ta' qabel, ħarisna mill-qrib lejn l-ewwel żewġ versi ta' dan it-test, jiġifieri, il-versi 7 u 8. F'din it-tieni parti, issa se nkomplu nistudjaw il-versi li jmiss, jiġifieri, il-versi 9-12.

L-Għotja tal-Iben mill-Missier

"*B'dan dehret l-imħabba ta' Alla fina, għax Alla bagħat lil Ibnu l-waħdieni fid-dinja, biex ngħixu bih*" (v.9).

Ninnutaw kif dan il-vers 9 jibda bl-idjoma "B'dan ..." [bil-Grieg: *en touto*].[1] Ħafna drabi l-użu frekwenti ta' din l-idjoma fl-Ewwel Ittra ta' San Ġwann insibuha fil-bidu ta' xi sentenza. Hawnhekk fil-v.9 hija qed tintuża biex permezz tagħha l-awtur ifissrilna kif dehret l-imħabba ta' Alla fina: "għax Alla bagħat lil Ibnu l-waħdieni fid-dinja, biex ngħixu fih." L-għoti tal-Iben ta' Alla, mela, juri l-imħabba ta' Alla filwaqt li jirrifletti l-għan li għalih l-Iben ta' Alla ġie fid-dinja. Dan l-għan hu mfisser mill-awtur stess meta jgħid: "biex ngħixu bih."[2]

B'dan il-mod, l-awtur ta' din l-Ittra jkompli jispjega dak li diġà kiteb fi 3,16: "B'dan naslu biex nagħrfu x'inhi l-imħabba: li Ġesù Kristu ta ħajtu għalina." Żewġ punti li l-awtur qed jagħmel hawnhekk huma: l-ewwel, li hija l-imħabba ta' Alla li tat bidu għall-pjan tiegħu ta' salvazzjoni; it-tieni, li għal dan il-għan, Alla "bagħat"[3] lil Ibnu fid-dinja.

L-awtur jurina wkoll li kien konxju tal-istatus uniku tal-Iben fir-relazzjoni tiegħu ma' Alla. Dan jidher l-aktar fl-użu tal-aġġettiv "waħdieni" [bil-Grieg: *ton monogene*] - "Ibnu l-waħdieni" (v.10) – li nsibuh użat hawn biss fl-Ewwel Ittra ta' San Ġwann, għalkemm fil-kumplament tat-Testment il-Ġdid din il-kelma hija wżata disa' darbiet oħra. Hekk, San Luqa juża dan l-aġġettiv tliet darbiet: meta jiddeskrivi l-iben tal-armla ta' Najn, huwa jikteb li din "ma kellhiex ħliefu" (Lq 7,12); jużah ukoll sabiex jiddeskrivi lil bint Ġajru "li ma kellux ħliefha" (8,42); u darba oħra meta jitkellem fuq l-iben maħkum mix-xitan li missieru kellu "lilu biss" (9,38). Din l-istess kelma

tintuża wkoll fl-Ittra lil-Lhud meta ssejjaħ lil Iżakk "l-iben il-waħdieni" ta' Abraham (Lhud 11,17). F'dawn il-każi kolllha, dan l-aġġettiv huwa wżat sabiex iżid il-qawwa tan-narrativa billi jenfasizza s-sitwazzjoni prekarja tal-persuna li kienet l-unika wild tal-persuna fil-bżonn.

Fl-Evanġelju skont San Ġwann,[4] imbagħad, *monogenes* hija wżata erba' darbiet. F'kull każ, dan l-aġġettiv jintuża f'rabta mal-persuna ta' Ġesù bħala l-Iben il-Waħdieni ta' Alla. Hekk fil-Prologu naqraw fuq il-glorja tal-Verb: "il-glorja li għandu mill-Missier bħala *Ibnu l-waħdieni*" [bil-Grieg: *monogenous*] (Ġw 1,14). Fi tmiem il-Prologu, imbagħad, naqraw li "lil Alla għadu ħadd ma rah; imma għarrafhulna l-Iben *il-waħdieni ta' Alla*" [bil-Grieg: *monogenes Theos*] (1,18). F'3,16, Ġesù jgħid lil Nikodemu: "Għax Alla hekk ħabb lid-dinja li ta lil *Ibnu l-waħdieni*" [bil-Grieg: *ton huion ton monogene*], filwaqt li żewġ versi wara, Ġesù jerġa' jtenni: "Iżda min ma jemminx huwa ġa kkundannat, għax ma emminx fl-isem tal-*Iben il-waħdieni ta' Alla*" [bil-Grieg: *monogenous huiou tou Theou*] (v.18).

Minn dawn ir-referenzi nistgħu nifhmu kif l-aġġettiv *monogenes* jenfasizza mhux il-fatt li l-Iben kien imnissel mill-Missier, daqskemm l-uniċità tiegħu bħala l-Iben il-waħdieni ta' Alla. Għalhekk fi Ġw 1,14.18 l-enfasi qiegħda fuq ir-rwol uniku ta' Ġesù bħala dak li fih dehret il-glorja ta' Alla, filwaqt li fi Ġw 3,16.18 l-enfasi qiegħda fuq l-għotja sagrifikali tal-Iben bħala dak li ġie mibgħut mill-Missier sabiex dawk kollha li jemmnu fih isalvaw.[5]

L-użu tal-aġġettiv *monogenes* f'1 Ġw 4,9 jenfasizza l-fatt li dak li l-Missier bagħat fid-dinja kien "Ibnu l-waħdieni." Alla għandu iben wieħed li bagħtu fid-dinja "*biex ngħixu bih*" (1 Ġw 4,9). L-użu tal-verb "ngħixu" [bil-Grieg: *zesomen*] f'dan il-vers, huwa l-uniku f'din l-Ewwel Ittra ta' San Ġwann, għalkemm f'partijiet oħra fl-istess Ittra l-awtur juża n-nom "ħajja" [bil-Grieg: *zoe*] jew "il-ħajja ta' dejjem" [bil-Grieg: *zoe aionios*] li hija identifikata jew li tinsab fi Kristu Ġesù.[6] Fir-Raba' Evanġelju, Ġesù jagħti din id-definizzjoni: "Din hi l-ħajja ta' dejjem, li jagħrfu lilek, Alla waħdek veru, u lil Ġesù Kristu, li int bgħatt" (Ġw 17,3). Il-ħajja, mela, tinvolvi li wieħed "jagħraf" u li "jkollu" lil Ġesù Kristu għaliex il-ħajja ta' dawk li jemmnu hija marbuta kollha kemm hi miegħu. Huwa għalhekk, mela, li l-awtur tal-Ewwel Ittra ta' San Ġwann jikteb li l-għan li għalih Alla bagħat lill-Ibnu l-waħdieni kien "biex ngħixu bih" (1 Ġw 4,9).

L-imħabba ta' Alla, mela, "dehret" [bil-Grieg: *ephanerothe*] (v.9) permezz ta' Alla li bagħat lil Ibnu l-waħdieni fid-dinja. In-natura moħbija ta' Alla issa tista' tingħtaraf permezz tal-miġja tal-Iben il-Waħdieni ta' Alla fid-dinja li permezz tagħha huwa ma kienx sempliċiment qed juri xi attribut partikulari ta' Alla. Permezz ta' din il-miġja, l-Iben il-Waħdieni kien qed juri lil Alla kollu kemm hu bħala dak li jħobb. Għalhekk fil-v.9 inkomplu naqraw: "B'dan dehret l-imħabba ta' Alla fina, għax Alla bagħat lil Ibnu l-waħdieni fid-dinja, biex ngħixu bih."

Tpattija għal Dnubietna

"*U hawn qiegħda l-imħabba; mhux għax aħna ħabbejna 'l Alla, imma għax ħabbna Hu u bagħat lil Ibnu biex ikun ta' tpattija għal dnubietna*" (v.10).

Il-ħsieb tal-vers 9 jitkompla fil-vers 10 b'mod illi jekk il-vers 9 jitkellem fuq ir-rivelazzjoni tal-imħabba, il-vers 10 jafferma x'inhi l-imħabba. Dan isir l-ewwel b'mod negattiv "mhux għax aħna ħabbejna 'l Alla", imbagħad b'mod pożittiv: "imma għax ħabbna Hu u bagħat lil Ibnu biex ikun ta' tpattija għal dnubietna."[7] L-awtur donnu li jqiegħed l-aspett negattiv fil-bidu tas-sentenza sabiex jagħti aktar enfasi lill-fatt li l-għejun ta' kull imħabba mhuwiex il-bniedem iżda Alla nnifsu.

Tajjeb hawn iżda nagħrfu dak li qed jipprova jgħid l-awtur meta fil-kostruzzjoni ta' din is-sentenza huwa juża n-negattiv. L-awtur mhuwiex qed jgħid li aħna ma ħabbejniex lil Alla. Bil-kuntrarju, huwa qed ifakkar li aħna ħabbejna lil Alla, iżda kull imħabba għandha l-oriġini tagħha f'Alla, u li għalhekk l-imħabba tagħna hija biss it-tweġiba għall-imħabba ta' Alla lejna.

B'dan il-kuntrast, mela, l-awtur jenfasizza waħda mill-veritajiet bibliċi: li l-inizjattiva divina hija ċentrali fil-pjan tas-salvazzjoni. Alla ħabbna daqshekk li wasal biex isalvana, u li l-imħabba tagħna lejh tista' tkun biss it-tweġiba għal din l-imħabba.

Fil-kumplament ta' dan il-vers, imbagħad, inkomplu naqraw kif l-imħabba ta' Alla kienet murija b'mod deċiżiv: "u bagħat lil Ibnu biex ikun ta' tpattija għal dnubietna." L-effett kombinat tal-versi 9 u 10 allura huwa li l-espressjoni "Alla hu mħabba" għandha tiftiehem mhux bħala xi stqarrija ontoloġika dwar il-persuna ta' Alla, iżda f'termini tal-imħabba ta' Alla murija storikament meta huwa bagħat lil Ibnu l-Waħdieni bħala tpattija għal dnubietna.

Interessanti l-użu tal-kelma "*tpattija* għal dnubietna" f'dan il-vers. Bil-Grieg il-kelma hija *hilasmos*, kelma li l-awtur ta' din l-Ittra diġà wżaha f'2,2 meta jikteb: "U hu jħallas għal dnubietna …"[8] Meta nqisu l-użu tal-kelma *hilasmos* fit-Testment il-Qadim,[9] bl-eċċezjoni ta' Amos 8,14 naraw kif din il-kelma tintuża f'kuntest ta' tneħħija/maħfra tal-ħtija minħabba d-dnub. F'numru ta' drabi oħra, din l-istess kelma hija marbuta mat-tneħħija tad-dnub permezz tas-sagrifiċċju.

Mhemmx dubbju għalhekk li meta l-awtur tal-Ewwel Ittra ta' San Ġwann juża t-terminu *hilasmos* huwa kien qed jenfasizza l-fatt li Alla bagħat lil Iben il-Waħdieni tiegħu bħala sagrifiċċju ta' tpattija. B'dan il-mod, l-Iben ta' Alla seta' jneħħi l-ħtija li aħna għandna minħabba dnubietna.[10] Mhux biss, imma huwa b'hekk ukoll li aħna nistgħu imbagħad niksbu l-ħajja ta' dejjem. Din hija l-akbar espressjoni tal-imħabba ta' Alla, u fuq din il-bażi l-awtur aktar kmieni f'din l-istess Ittra seta' jistqarr li: "Alla hu imħabba."

L-awtur, mela, huwa profondament impressjonat mill-azzjoni unika u suprema tal-imħabba ta'

Alla. Dan wasslu sabiex jagħraf li din ir-rivelazzjoni perfetta tal-imħabba teżisti biss bħala riżultat tal-azzjoni ta' Alla. L-imħabba ma tistax issir qawwa eżistenzjali effettiva fid-dinja permezz tal-bniedem, iżda biss permezz ta' Alla nnifsu.[11]

L-Imħabba lejn xulxin

"*Għeżież, jekk Alla ħabbna daqshekk, aħna wkoll għandna nħobbu lil xulxin*" (v.11).

It-terminoloġija tal-imħabba hija karatteristika kemm tal-Evanġelju skont San Ġwann, kif ukoll tal-Ittri ta' San Ġwann. Din it-terminoloġija fit-test Grieg hija espressa permezz ta' żewġ verbi: *agapao* u *phileo* li jintużaw mingħajr distinzjoni fl-Evanġelju skont San Ġwann. L-Ittri ta' San Ġwann jagħmlu użu biss mill-verb agapao li jintuża daqs wieħed u tletin darba; tmienja u għoxrin minnhom insibuhom fl-Ewwel Ittra ta' San Ġwann.[12]

Il-konċentrazzjoni tal-użu ta' dawn il-verbi, flimkien man-nom "imħabba" [bil-Grieg: *agape*] u "għeżież" [bil-Grieg: *ageptoi*] jiddistingwu l-letteratura ta' San Ġwann mill-kumplament tal-kotba l-oħra tat-Testment il-Ġdid. B'mod speċjali, l-Ewwel Ittra ta' San Ġwann tagħmel mill-imħabba kategorija teoloġika li toħroġ mill-azzjoni u mill-karattru ta' Alla. Minħabba f'hekk, f'din l-istess Ittra l-imħabba ssir kategorija etika li tqiegħed lil dawk li jemmnu taħt l-obbligu li jħobbu lil xulxin.

Dan narawh ċar f'1Ġw 4,11 li tidwi dak li diġà qrajna dwaru fil-v.7 - "għeżież, ejjew inħobbu 'l xulxin, għax l-imħabba ġejja minn Alla ..." Ninnutaw li kemm fil-v.7 kif ukoll fil-v.11 l-awtur jibda billi jindirizza lill-qarrejja bħala "għeżież" [bil-Grieg: *agapetoi*]. Din, fil-fatt, hija s-sitt u l-aħħar darba f'din l-Ittra li se tintuża din il-forma ta' indirizz.[13]

Fil-versi 7 sa 10 li għadna kemm rajna, l-awtur jibda bi stedina diretta lill-qarrejja sabiex iħobbu lil xulxin, filwaqt li jargumenta li l-imħabba ġejja minn Alla. Dan jixhdu l-fatt li Alla bagħat lill-Ibnu l-Waħdieni. B'dan il-mod, l-awtur jimplika li hemm erba' affarijiet marbutin ma' xulxin f'dan ir-rigward.

L-ewwel, il-karattru tal-imħabba hu definit mill-fatt li l-Missier bagħat lill-Ibnu l-Waħdieni sabiex isalva lid-dinja. It-tieni, l-imħabba għandha l-għejun tagħha f'Alla u għalhekk l-imħabba umana għandha bżonn tiġi definita mill-imħabba divina minħabba l-fatt li l-imħabba umana għandha l-potenzjal li tkun korrotta.[14] It-tielet, huwa proprju minħabba l-potenzjal li din l-imħabba umana tista' ssir korrotta, li jingħata l-kmandament tal-imħabba lejn xulxin. Dan il-kmand ifakkar lil kull min jemmen fl-obbligu li jħobb. Dan il-punt hu partikularment ċar fl-użu tal-verb Grieg kif insibuh iffformulat fil-v.11 - *opheilomen allelous agapan*: "għandna nħobbu lil xulxin." Ir-raba', il-kmandament tal-imħabba jfakkarna fl-imħabba divina għall-bnedmin kollha,[15] u dan hu rifless fil-kmand tal-imħabba stess. F'kelma oħra, l-obbligu li nħobbu lil xulxin huwa mibni fuq kundizzjoni: "jekk Alla ħabbna daqshekk, aħna wkoll għandna nħobbu lil xulxin" (v.11).[16]

Mela, l-awtur tal-Ewwel Ittra ma jgħidx li t-tweġiba korretta għall-imħabba ta' Alla hija li aħna għandna nħobbu lilu: għalkemm dan hu mistenni minna, u wisq probabbli din hija wkoll xi ħaġa impliċità. L-awtur aktar jgħid li t-tweġiba immedjata għall-imħabba ta' Alla hija li aħna għandna nħobbu lil xulxin. Dan ifisser li l-awtur ta' din l-Ittra mhuwiex jagħti xi lezzjoni dwar l-imħabba ta' Alla fiha nnifisha. Pjuttost huwa aktar kien qed juri li l-imħabba ta' Alla għalina għandha tkun il-kawża li twassalna sabiex inħobbu lil xulxin.

Lil Alla għadu ħadd ma rah

"*Lil Alla għadu ħadd ma rah, imma jekk inħobbu 'l xulxin hu jgħammar fina, u mħabbtu ssib il-milja tagħha fina*" (v.12).

L-obbligazzjoni li nħobbu lil xulxin li qrajna dwarha fil-v.11 hija l-bażi għal dan

il-vers 12. L-ewwel parti ta' dan il-vers 12 tfakkarna fl-għeluq tal-Prologu tal-Evanġelju skont San Ġwann: "Lil Alla għadu ħadd ma rah …" (Ġw 1,18), għalkemm fiż-żewġ siltiet il-verbi bil-Grieg għal "ra" huma differenti. Filwaqt li l-Ewwel Ittra tuża l-verb bil-Grieg *tetheatai*, Ġw 1,18 juża l-verb *heoraken*.[17] L-evidenza ma tissuġġerix ideat differenti ta' ħars, tant illi kull wieħed minn dawn iż-żewġ verbi għal 'ħars' huwa wżat kemm fir-Raba' Evanġelju kif ukoll fl-Ewwel Ittra ta' San Ġwann sabiex jesprimu t-tifsiriet possibbli ta' din l-azzjoni.[18]

Xi studjużi huma tal-fehma li l-awtur tal-Ewwel Ittra ta' San Ġwann deliberatament biddel dan il-verb minn *heoraken* għal *tetheatai*.[19] Fil-fatt il-verb *horao* huwa diġà wżat fil-bidu ta' din l-Ittra, proprju f'1,1-3, fejn l-awtur jinkludi lilu nnifsu fost dawk li raw il-Kelma tal-Ħajja.

L-idea tal-inviżibilità ta' Alla tagħmel parti mit-twemmin Lhudi kif inhu muri fit-Testment il-Qadim.[20] Hija idea familjari wkoll mar-Raba' Evanġelista li fin-narrativa tiegħu jinkludi n-negazzjoni ta' xi ħadd li qatt ra lil Alla bħala parti mill-polemika ta' Ġesù - jew aħjar tal-komunità wara dan l-Evanġelju - mal-'Lhud' jew aħjar ma' dawk li baqgħu ma jridux jemmnu li Ġesù hu l-Mibgħut tal-Missier.[21] Fil-każ tal-Ewwel Ittra ta' San Ġwann, imbagħad, din iċ-ċaħda ta' xi ħadd li ra lil Alla ssir sabiex l-awtur jagħmilha ċara li l-uniku mod kif tara lil Alla huwa biss kemm-il darba nħobbu lil xulxin.

L-awtur ikompli jikteb li jekk inħobbu lil xulxin "hu jgħammar fina, u mħabbtu ssib il-milja tagħha fina" (v.12). Il-verb "jgħammar" hawn [bil-Grieg: *menein*] huwa wieħed mill-aktar verbi favuriti tar-Raba' Evanġelista. Dan il-verb jintuża sabiex jesprimi r-relazzjoni intima u ħajja bejn Alla l-Missier u l-Iben tiegħu fuq naħa, u dawk li jemmnu fih min-naħa oħra.[22] Fil-kuntest tal-Ewwel Ittra ta' San Ġwann, il-kmand li nħobbu lil xulxin huwa prova li Alla jgħammar fina.

Fl-aħħar parti tal-vers 12, imbagħad, l-awtur iżid: "u mħabbtu ssib il-milja tagħha fina." Il-kelma "il-milja" hawn [bil-Grieg: *teteleiomene*] għandha konnotazzjoni ta' xi ħaġa sħiħa jew kompleta. Din hija t-tieni minn erba' referenzi wżati mill-awtur sabiex jitkellem dwar l-imħabba fit-totalità tagħha. L-ewwel, f'2,5 naqraw: "kull min iżomm il-kelma tiegħu, fih hemm tassew l-imħabba ta' Alla *fil-milja* tagħha"; it-tielet u r-raba' referenza insibuhom f'4,17.18 fejn l-imħabba ta' Alla "ssir *sħiħa* fina, meta aħna nqawwu qalbna għal Jum il-ħaqq … min jibża' għadu ma sabx *il-milja* tal-imħabba." F'4,12, imbagħad, l-imħabba ta' Alla ssir sħiħa f'dawk li jemmnu meta dawn iħobbu lil xulxin.[23]

KONKLUŻJONI

F'dawn il-ftit versi meħudin mill-Ewwel Ittra ta' San Ġwann - 1 Ġw 4,7-12 - rajna konċentrazzjoni qawwija tat-tema tal-imħabba. Alla nnifsu hu definit bħala mħabba u li Alla nnifsu huwa l-għejun tal-imħabba. Kull min iħobb, iżid l-awtur, huwa mwieled minn Alla u jagħraf lil Alla. Bil-kuntrarju, iżda, kull min ma jħobbx ma għarafx lil Alla. Din is-silta tkompli turina mbagħad kif dehret l-imħabba ta' Alla fostna, meta huwa bagħat lill-Ibnu l-Waħdieni fid-dinja bħala tpattija għal dnubietna. Fit-tmiem tagħħa, is-silta tagħmel stedina sabiex inħobbu lil xulxin. B'dan il-mod, Alla li hu inviżibbli għall-għajnejn tal-bniedem, ikun jista' jgħammar fina u mħabbtu ssib il-milja tagħha fina.

Referenzi

1 Fir-Raba' Evanġelju din l-idjoma nsibuha wżata ħames darbiet: Ġw 4,37; 9,30; 13,35; 15,8; 16,30. Minn dawn it-testi iżda jidher li huwa biss Ġw 13,35 li jipprovdi parallel għall-użu distint ta' din l-idjoma ripetuta għal għaxar darbiet fl-Ewwel Ittra ta' San Ġwann: 1 Ġw 2,3.5c; 3.10.16.19.24; 4,2.9.13; 5,2. Hemm imbagħad ħames eżempji oħra ta' din l-idjoma fl-Ewwel Ittra ta' San Ġwann, iżda dawn l-eżempji jintużaw f'sens ta' xi ħaġa li qegħda f'xi ħaġa oħra. Ara 1 Ġw 2,4.5b; 4,10.17a.17b. Fl-għaxar mit-tnax-il referenza *en touto* hija segwita mill-verb bil-Grieg *ginoskein* li jfisser "tagħraf." F'dawn ir-referenzi l-awtur iqiegħed prova biex juri l-bażi tar-realtà ta' dak li l-qarrejja tiegħu kienu jafu. Sebgħa minn dawn ir-referenzi jużaw l-ewwel persuna fil-plural tal-verb li fil-forma grammatikali tiegħu jiġi ppreżentat fil-preżent (1 Ġw 2,3.5c.18; 3,24; 4,6.13; 5,2). Hemm imbagħad referenzi oħra simili ta' din l-idjoma fejn *en touto* hija segwita minn verb li jiġi ppreżentat f'forma grammatikali differenti: 3,16 il-verb huwa fil-perfett; 3,19 il-verb jintuża fil-futur; 4,2 il-verb jintuża għat-tieni persuna plural fil-preżent.

2 Dan il-kliem ifakkarna f'dak li naqraw fir-Raba' Evanġelju meta Ġesù jgħid lil Nikodemu: "Għax Alla hekk ħabb lid-dinja li ta lil Ibnu l-Waħdieni, biex kull min jemmen fih ma jintilifx, iżda jkollu l-ħajja ta' dejjem" (Ġw 3,16).

3 Il-verb "bagħat" - bil-Grieg: *apostellein* - insibuh użat fl-Ewwel Ittra ta' San Ġwann, hawnhekk, jiġifieri, f'4,9, fil-v.10 u 14. Dawn it-tliet versi ta' din is-sezzjoni tal-Ewwel Ittra ta' San Ġwann u li jinkludu fihom l-użu tal-verb *apostellein* jixxiebhu fit-tifsira tagħhom: l-attività ta' Alla ppreżentata f'dawn il-kuntesti, u li biha l-imħabba hija murija, hija meqjusa bħala salvifika fl-għan tagħha: l-Iben ta' Alla ġie "mibgħut" fid-dinja (v.9) bħala "tpattija għal dnubietna" (v.10), u bħala "salvatur tad-dinja" (v.14).

4 Ir-Raba' Evanġelista juża' l-kelma *monogenes* f'kuntrast mal-Evanġelisti Sinottiċi li donnhom aktar jippreferu l-kelma *agapetos* li tfisser "maħbub" u li tintuża f'Mk 1,11 par; Mt 12,18.

5 Fuq dan il-punt ara, Colin G. Kruse, *The Letters of John. The Pillar New Testament Commentary* (Leicester: William B. Eerdmans, 2000), 159.

6 Il-ħajja ta' dejjem tinsab fi Kristu Ġesù, l-Iben ta' Alla (1 Ġw 5,11). Huwa, fil-fatt, huwa l-ħajja ta' dejjem (5,20), u li l-ħajja ta' dejjem kienet mal-Missier sa mill-bidu nett (1,2). Dawk li jemmnu fl-Iben għandhom il-ħajja ta' dejjem (5,13). Dawk li jagħrfu lil Ġesù Kristu għandhom lill-Iben (u lill-Missier) (2,23), u dawk li għandhom lill-Iben għandhom il-ħajja ta' dejjem (5,12).

7 Ara wkoll v.14 "Aħna rajna, u nagħtu xhieda, li l-Missier bagħat lil Ibnu s-Salvatur tad-dinja."

8 Fit-Testment il-Ġdid il-kelma Griega *hilasmos* hija marbuta ma' numru ta' kliem li għandhom għeruq komuni. L-ebda waħda minn dawn il-kelmiet iżda mhija frekwenti fit-Testment il-Ġdid, kelmiet li huma marbutin ma' Alla li juri ħniena. Ara Lq 18,13 u Lhud 2,17 fejn tintuża l-kelma *hilaskesthai*; Rum 3,24-25 u Lhud 9,5 fejn tintuża l-kelma *hilasterion*; Mt 16,22 fejn tintuża l-kelma *hileos*.

9 Għall-użu tal-kelma *hilasmos* fis-LXX ara, Lev 25,9; Num 5,8; Salm 130,4; Eżek 44,27; Amos 8,14.

10 Stanislaw Lyonnet, *The Terminology of 'Expiation' in the NT*, in Stanislaus Lynnot and Léopold Sabourin, *Sin, Redemption and Sacrifice: A Biblical and Patristic Study* (Rome: Biblical Institute Press, 1970), 154 jikkummenta hekk: "Christ is called *hilasmos* in 1 Jn 4,10 in the same sense as in 2,2, namely, inasmuch as through Christ and in Christ (through his death, i.e., through his supreme act of love, which, together with his resurrection, constitutes one unique mystery of salvation) God the Father fulfills and executes the plan of his love. This he does by showing himself propitious, by forgiving sins (by removing and destroying them according to the OT notions of sin and expiation), by establishing his reign, instead of that of Satan, over mankind, by communicating his own life to men, so that they no longer are 'in the power of the evil one' but in the power of the true one, in his son Jesus Christ' who is 'the true God and eternal life' (1 Jn 5,19), no longer 'children of the devil' but 'children of God' (1 Jn 3,10)."

11 Fuq dan l-argument ara Rudolf Schnackenburg, *The Johannine Epistles*, trans. Reginald and Ilse Fuller (New York: Crossroad, 1992), 209.

12 Ara John Painter, *1,2 and 3 John*, Sacra Pagina no. 18 (Collegeville/MN, The Liturgical Press, 2002), 270.

13 Ara 1 Ġw 2,7; 3,2.21; 4,1.7.11. Ara wkoll 3 Ġw 1.2.5.11.

14 Ara 1 Ġw 2,15-17.

15 Ara 1 Ġw 4,19.

16 Għal aktar dettalji fuq il-kmandament tal-imħabba fl-Ewwel Ittra ta' San Ġwann, ara, Urban C. von Wahlde, *The Johannine Commandments, 1 John and the Struggle for the Johannine Tradition* (New York: Paulist Press, 1970).

17 Ir-Raba' Evanġelista, fi tliet siltiet li fihom jinnega li xi ħadd qatt ra lil Alla juża l-forma grammatikali tal-perfett tal-verb *horao*; ara Ġw 1,18; 5,37; 6,46.

18 Għal diskussjoni fuq l-użu ta' dawn il-verbi ara, C. Haas, M. de Jonge, J.L. Swellengrebel, *A Handbook on the Letters of John* (New York: United Bible Societies, 1972), 10.

19 Ara Colin G. Kruse, *The Letters of John. The Pillar New Testament Commentary* (Leicester: William B. Eerdmans, 2000), 162, n.182.

20 Ara Eżod 33,20.23; Dewt 4,12.

21 Fuq dan l-argument ara l-istudju ta' Wayne A. Meeks, "The Man from Heaven in Johannine Sectarianism," in *Journal of Biblical Literature* no. 91 (1972) 44-72.

22 Ara Ġw 15,1-10.

23 Kompli aqra fuq l-implikazzjoni etiċi ta' dan il-kliem, fi, Umberto Neri, *Perché la nostra gioia sia perfetta: Catechesi biblica sulla Prima Lettera di Giovanni* (Reggio Emilia: Edizione San Lorenzo, 2010), 137.